Lördagen den 31 juli 1971

LÖRDAGS EXPRESSEN

Alf Montán

har träffat Skäggmanslaget som gjort ”knätofsmusiken” populär bland de unga

”Ibland tjänar vi 30 000 i månaden”

• Skäggmanslaget hör i dag till Sveriges mest eftersökta artister. Spelmännen heter fr v Peter Logård, Wilhelm Grindsäter och Thore Härdelin.

Foto: HASSE PERSSON

■ ■ ■ Alla tre i *Skäggmanslaget* har en guldring i höger öra. Som spelmän ute i bygderna hade förr. Ringen ansågs ge skydd mot övernaturliga väsen. Den var också ett tecken på att bäraren stod på god fot med tomtar och troll och annat mystiskt.

Fast två av killarna är så långhåriga, att ringen inte syns. Men på den mörklockige och mörkskäggige Thore blixtrar ringen i solen. Han sitter med fiolen i gräset vid Bollnästorget på Skansen mellan repetitionerna för TV 2:s ”Skansensväng”.

■ ■ ■ En andäktig menighet betraktar skäggmännen och fotograf Hasse Persson, som håller på att ta bilder av dem.

— Han ser farlig ut, viskar en liten flicka om Thore. Flickan kramar mormors, eller om det är farmors, hand hårdare.

— Han har nog lärt sej spela av Näcken, viskar mormor tillbaka.

— Näcken . . .? undrar flickan storögt.

— Ja, strömkarlen. Han bodde i forsar och lockade kvinnor till sej med sitt fiolspel.

Det går plötsligt ett mörkt stråk över Skansen. Fast det är bara solen som tillfälligt gått i moln.

Skäggmanslaget är tre unga spelmän från Delsbo i Hälsingland. De har på ett par snabba år spelat sej till en plats på toppen. De är i dag lika eftersökta och populära som våra främsta popidoler, sångfåglar och revystjärnor.

De bars fram på vågen av nyväckt intresse för folkmusik. Sedan har de själva skaffat sej en allt större plattform tack vare en blandning av medryckande spelmanshumör, känsla för tradition och utåtriktad stil.

Alla arbetar kollektivt

■ ■ ■ I sommar hör Skäggmanslaget till de återkommande inslagen i TV-programmet ”Skansensväng”.

Gänget har fått publik även bland såna som tidigare föraktfullt talat om ”allmogemusik”, ”knätofs” och ”hemskt gnäll”.

Medlemmarna i Skäggmanslaget är:

• WILHELM GRINDSÄTER, 26, född i Stockholm men numera bosatt i Bjuråker utanför Delsbo. Gick för några år sen på luffen med . . .

• THORE HÄRDELIN, 25. Av gammal spelmanssläkt (fadern Sven är programledare i ”Skansensväng”). Var en tid grisfarmare. Fick som hjälp på gården . . .

• PETER LOGÅRD, 21. Tidigare popmusiker. Lärde sej spela fiol av Thore under perioden som grisskötare.

Ingen är bas i gänget. De arbetar kollektivt. Fast Wille sköter engagemangen.

— Thore är så slarvig, förklarar han. Vi kunde hitta flera veckor gamla kontrakt i hans tidningshögar.

Thore säjer inte emot. Han är ganska tyst och eftertänksam, men när orden kommer så lyssnar man. Peter är tystare. Fast han har en tjej med och är upptagen av henne. Blonde Wille snackar lättast och är öppnast.

Lever helt på musik

■ ■ ■ Pojkarna lever helt på sin musik. Det är en handfull folkmusikanter som kan det. För några år sen var det otänkbart.

Skäggmanslaget lever gott på den.

— Tar vi tjugu engagemang per månad så gör vi 10 000 per man, berättar Wille.

— Fast vi försöker begränsa och ta högst femton per månad, säjer Thore. Vi tackar nej till många anbud. Man måste ha något att ge publiken var gång och får inte ställa upp utkramad.

Tio tusen i månaden låter saftigt. A andra sidan blir det ingenting alls vissa månader. I juni vilade man för att orka med sommaren. I september ska Thore i fängelse en månad. Han är vapenvägrare, totalvägrare.

Skäggmanslaget är i musikerkretsar känt som hålligångare. Det går historier om killarna. Som då Thore på stadshotellet i Luleå åt upp blommorna på bordet som protest mot att det var så dåligt med grönsaker.

Ständig nötning

■ ■ ■ ■ Deras nya grammofonskiva har titeln ”Snus, mus och brännvin”.

— Ett gammalt hälsingskt kraftuttryck, förklarar Wille. Vi avser inte att uppmana folk till att snusa, musa och koka brännvin.

— Kokas det alltjämt brännvin i Hälsingland?

Om!

Jag undrar om de tröttnar på varann ibland. Det måste vara en ständig nötning på alla resor.

— Oj! Säjer Wille. Peter och jag är opp i varann jämt och skäller. Fast efter fem minuter så faller vi varann om halsen.

— Vi är ganska olika, säjer Thore. Det är bra. Och så går vi mycket för oss själva.

Har de aldrig tänkt på att utöka gruppen?

— Neej! Fem eller tio såna som vi . . .

En ohygglig tanke. De blir alldeles förstummade. Sedan gapskrattar de.

Stannar i Delsbo

■ ■ ■ De kan inte tänka sej att flytta till Stockholm. ”Bara nervösa här.” De bor på var sin gård i Delsbo. Där tänker de stanna. Som Wille uttrycker det:

— Där kan man gå ut och pinka från trappen utan att någon lägger sej i det.

— Och spela klockan fyra på morron om andan skulle falla på, utan att någon knackar i väggen, menar Peter.

De talar mycket om Hjort-Anders och Pål-Olle och beundrar Svend Asmussen. De spelar gärna ihop med pop- och jazzmusiker. De återkommer ständigt till glädjen i att spela.

Kan inte läsa noter

De säjer, att nog är det svårt att vara gift med en musiker. Två av pojkarna har varit gifta. Båda tvivlar på äktenskapet som samlevnadsform.

■ ■ ■ Thore och Wille läser noter dåligt. Peter inte alls. De lär sej låtar genom att lyssna på band eller andra spelmän. De lär också varann. Har någon i trion hört en låt så spelar han upp den för de andra.

De tror att de kan så där 500 låtar. Fast Björn Ståbi kan åtminstone tusen och Pål-Olle ett par tusen.

Jag frågar om de i ord kan uttrycka hur det känns då en spelman ”kommer loss”.

— Det är ett välbefinnande. Fiolen låter plötsligt bra. Man mår bra. Det går så lätt. Andra gånger kan det vara hopplöst trögt att spela.

Den gladaste låt de vet? De enas om ”Forssaminnen” av Jon Erik Öst.

Killarna är generösa, så de börjar spela ”Forssaminnen”, där de sitter i gräset.

Det är en gånglåt med sug och driv. Jag tror att man skulle kunna ta Hälsingland i sju kliv till tonerna av den. Det känns som om musiken skulle växa upp ur jorden. Blommorna gungar i takt, och det fläktar i buskarna av suset från stråkarna.

Det är så vackert att jag blir alldeles tårögd.